

Asia: VN/486/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle automaattista päätöksentekoa verotus- ja tulliasioissa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE AUTOMAATTISTA PÄÄTÖKSENTEKOA VEROTUS- JA TULLIASIOISSA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa otsikkoasiassa. Suomen Yrittäjät kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Automaattisen päätöksenteon mahdollistaminen ja edistäminen ei-tulkinnanvaraisissa asioissa on lähtökohtaisesti erittäin kannatettavaa.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen Verohallinnon automatisoitujen menettelyjen perustuslainmukaisuutta koskevat kannanotot (EOAK/3379/2018) ja EOAK/2216/2018) ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö huomioon ottaen automatisoidusta päätöksenteosta säätäminen hallinnon yleislaille on tarpeen automatisoidun päätöksenteon säädöspohjaan liittyvien kysymysten ratkaisemiseksi. Lausuttavana olevalla esityksellä poikettaisiin eräin osin hallintolakiin ehdotetusta automaattista ratkaisemista koskevasta sääntelystä ja ehdotetut säännökset laajentaisivat automaattisen ratkaisemisen käyttöalaa Verohallinnon, Tullin ja Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltaan kuuluvassa verotus- ja tullimenettelyssä.

Hallintolakiin ehdotetun säännöksen mukaan oikaisuvaatimusta tai sitä vastaavaa oikeussuojakeinoa, hallintokantelua tai rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamuksen määräämistä ei saisi ratkaista automaattisesti. Hallintolain säännöksiä sovelletaan myös verotus- ja tullimenettelyssä siltä osin kuin niitä koskevissa laeissa ei ole toisin säädetty. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan hallintolakiin ehdotetun asian automaattista ratkaisemista koskevan yleissääntelyn arvioidaan suurelta osin mahdollistavan Verohallinnon, Tullin ja Liikenne- ja viestintäviraston automaattisen päätöksenteon verotusta ja tullia koskevissa asioissa. Ehdotetusta yleislaista poiketen lausuttavana oleva esitys mahdollistaisi toteutuessaan sekä oikaisuvaatimusta että rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamusmaksun määräämistä koskevan asian ratkaisemisen automaatioissa.

Luonnoksessa todetaan, että automaation laajamittainen hyödyntäminen verotustietojen käsittelyssä ja päätöksenteossa on välttämätöntä käsiteltävien asioiden suuren lukumäärän vuoksi ja että ilman automaatiota verotusta ei voitaisi toimittaa ja asioita ratkaista laissa säädettyissä määräajoissa tai hyvän hallinnon edellyttämässä kohtuullisessa ajassa ilman suhteettomia lisäpanostuksia Verohallinnon henkilöstöresursseihin. Edelleen todetaan, että automaation avulla resurssit voidaan kohdentaa oikeudellisesti tai tosiseikoiltaan vaativampien ja fiskaalisesti merkittävämpien tapausten käsittelyyn. Automaattisen käsittelyn todetaan myös edistävän verotuksen yhtenäisyyttä.

Automaatio voi tuottaa moninaisia hyötyjä ja mahdollistaa yhteiskunnallisten resurssien tehokkaamman kohdentamisen ja viranomaisprosessien sujuvoittamisen. Se voi nopeuttaa asian käsittelyä edistäen siten asianosaisen oikeutta saada asiansa käsitellyksi viranomaisessa asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä. Pidämme sinänsä kannatettavana, että automaation avulla henkilöresursseja voidaan kohdentaa kaavamaisista tapauksista tulkinnanvaraisiin tilanteisiin ja taloudelliselta intressiltään suurempiin tapauksiin. Todettakoon kuitenkin, että yksittäiselle verovelvolliselle myös fiskaalisesti ei-merkittävä tapaus voi olla merkityksellinen, ja siihen voi myös liittyä oikeussuojan tarve. Toisin kuin esitysluonnoksessa todetaan, automaattinen käsittely ei luonnoksen perusteella käsityksemme mukaan välttämättä edistäisi verotuksen yhtenäisyyttä: riippuen siitä, olisiko esimerkiksi seuraamusmaksu määrätty virkailijatyönä vai automaatioissa, sanktiot voisivat esimerkiksi veronkorotussääntelyyn liittyvän harkintavallan vuoksi poiketa toisistaan, mikä voisi johtaa epäyhtenäiseen verotuskäytäntöön. Pidämme olennaisen tärkeänä, että automaattista päätöksentekoa koskeva sääntely turvaa asianmukaisen käsittelyn ja hyvän hallinnon toteutumisen.

Ehdotetut muutokset mahdollistaisivat Verohallinnon automaattisen päätöksenteon jatkamisen esityksessä tarkoitetuissa asiaryhmissä. Uusien verotusmenettelystä annetun lain (VML) 26 f §:ää ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (OVML) 9 a §:ää koskevien säännösehdoituksen säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että Verohallinto voisi tietyin edellytyksin tehdä ratkaisun automaattisesti myös eräissä asiaryhmissä, joissa se ei ole sallittua hallintolain mukaan, ja että Verohallinto voisi ratkaista asian automaattisesti niissä tapauksissa, joissa se hallintolain mukaan on mahdollista. Esityksen kokonaisuuden hahmottamiseksi jatkovalmistelussa olisi perusteltua tarkentaa lisäesimerkein, missä määrin ehdotettu sääntely laajentaisi automaattisen ratkaisemisen käyttöalaa nykyisestä. Lisäksi olisi perusteltua

havainnollistaa esimerkein hallintolain mahdollistaman automaattisen päätöksenteon käyttöalaa. Automaattista päätöksentekoa koskevan kokonaisuuden hahmottamiseksi olisi myös ollut hyvä, että hallituksen esitysluonnosta hallintolain muuttamiseksi ja muita hallinnon automaattisen päätöksenteon käyttöalaa ja läpinäkyvyyttä koskevia säännösluonnoksia olisi soveltuvin osin käsitelty hieman laajemmin myös lausuttavana olevassa esityksessä. Tämä näkökohta olisi toivottavaa ottaa jatkovalmistelussa huomioon.

Esityksessä tuodaan esille, että mikäli automaatiota ei voitaisi hyödyntää esityksessä tarkoitetulla tavalla, Verohallinnon arvioidaan tarvitsevan pysyvästi yhteensä 872 henkilötyövuotta lisää, mikä merkitsisi noin 52,32 miljoonan euron vuotuista lisäkustannusta. Erityisesti Verohallintoa koskevien huomattavien taloudellisten vaikutusten lisäksi esityksessä todetaan, että virkailijäkäsittelyyn siirtyminen saattaisi heikentää myös verovelvollisen oikeusturvaa virkailijatyöhön liittyvien inhimillisten virheiden riskin kasvaessa.

Pidämme selvänä, että verotuksen massamenettelyluonne ja käsiteltävien asioiden volyymi edellyttävät automaation hyödyntämistä. Automaatiolla saavutettavien hyötyjen ohella on syytä muista, että automaatio sisältää myös systeemisiä riskejä, jos käsittelysäännöt ovat virheellisiä. Virheet skaalautuvat tällöin muihin samanlaisiin ratkaisuihin, millä voi olla vaikutuksia verovelvollisiin hyvinkin laajasti. On syytä korostaa, että hallintolain 1 §:n tarkoitussäännöksessä painotetaan hyvän hallinnon perusteiden ja oikeusturvan ensisijaisuutta suhteessa hallinnon tuloksellisuuteen.

Automaattista päätöksentekoa koskeva erityistarve on oikeus saada tieto automaattisesta käsittelystä. Julkisuusperiaatteen toteutumisen ja julkisen vallan luotettavuuden kannalta on perusteltua, että asianosainen saa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tiedon päätöksenteossa käytettävästä automatisaatiosta. Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) edellyttää nähdäksemme, että tieto automaattisesta päätöksenteosta ilmoitetaan rekisteröidylle (verovelvolliselle) jo tietoja kerätessä tai saataessa, ei vasta päätöksen yhteydessä. Pidämme myös erittäin tärkeänä, että viranomainen pystyy yleisluontoisesti ja ymmärrettävästi selittämään ja perustelemaan, miten automaattinen päätös on syntynyt: miten ja mitä tietoja on käsitelty, mistä tiedot on saatu, millä perusteella päätökseen on päädytty. Automaattisen käsittelyn kuvauksen ei tulisi kuitenkaan syrjäyttää päätöksen varsinaisia perusteluita. Lisäksi on tärkeää, että laista käy ilmi, miten asiat valikoituvat automaattisessa päätöksenteossa ratkaistaviksi.

Esitämme jäljempänä eräitä yksityiskohtaisia huomioita esitysluonnoksesta.

Rangaistusluonteiset hallinnolliset seuraamukset

Suhtaudumme kriittisesti hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämiseen automaatiassa. Esimerkiksi sekä VML:n että OVML:n mukaiset veronkorotussäännökset mahdollistavat tapauskohtaisen harkinnan. Myös laiminlyöntimaksun määräämistä koskeva sääntely sisältää harkintavaltaa. Vaikka myös myöhästymismaksun määräämistä ja määräämättä jättämistä koskeva sääntely sisältää esitysluonnoksen ehdotuksetkin huomioon ottaen jossain määrin harkintavaltaa, katsomme, että kaavamaisesti ennakolta määritellyissä tilanteissa täsmälliseen ja tarkkarajaiseen sääntelyyn perustuen automaattisen päätöksenteon hyödyntäminen myöhästymismaksun määräämisessä voi olla perusteltua.

Esitysluonnoksen mukaan seuraamus voitaisiin määrätä automaattisesti niissä tapauksissa, joissa hallintolaissa säädetyt yleiset edellytykset asian automaattiselle ratkaisemiselle täyttyvät. Lisäksi edellyttäisiin, että viranomainen on tehnyt seuraamuksen määräämistä koskevasta toimintaprosessista tiedonhallintalakiin ehdotetun sääntelyn mukaisen käyttöönottopäätöksen, josta ilmenevät prosessin käyttöönoton edellytykset ja sovelletut säännökset. Seuraamus voitaisiin määrätä automaattisesti, jos sen perusteena olevan laiminlyönnin toteaminen ja seuraamuksen suuruuden määrittäminen eivät edellytä virkailijan tapauskohtaista harkintaa. Seuraamus voitaisiin määrätä automaattisesti myös, jos virkailija on harkinnut seuraamusmaksun määräämiseen vaikuttavat tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat.

Esityksessä todetaan, että seuraamusmaksu määrättäisiin Verohallinnon noudattaman vakiintuneen käytännön mukaisesti. On syytä korostaa, että automaattisen päätöksenteon tulee perustua mahdollisen viranomaisohjeistuksen ohella riittävästi myös lailla säätämiseen. Kun otetaan huomioon, että perustuslakivaliokunta on asiallisesti rinnastanut rangaistusluonteisen taloudellisen seuraamuksen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (esim. PeVL 9/2018 vp, s. 2, PeVL 2/2017 vp, s. 4–5), katsomme, että rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamusmaksun määräämisen automaatiassa tulisi olla sallittua vain hyvin rajoitetusti ei-harkinnanvaraisissa tapauksissa. Esitystä olisi jatkovalmistelussa perusteltua täydentää kuvauksella eri seuraamusmaksujen määräämiskäytännöstä samoin kuin tilanteista, joissa maksua ei ole määrätty.

Esitysluonnoksen mukaan verotusmenettelyn tehokkuuden ja verotuksen turvaamiseksi on välttämätöntä, että massaluonteiset seuraamukset voidaan määrätä automaatiassa. Luonnoksen mukaan seuraamukset voidaan määrätä automaatiassa verovelvollisen oikeusturvaa vaarantamatta, eikä verovelvollisten oikeusturva heikkenisi. Esitysluonnoksessa todetaan (s. 42): ”Verotuksessa automaattiset ratkaisut toteutetaan tietojärjestelmään sisältyvillä ennalta määritellyillä käsittelysäännöillä. Ehdotuksessa on otettu huomioon se, että automatisoitu päätöksenteko ei sovellu sellaiseen hallinnolliseen päätöksentekoon, joka edellyttää päätöksentekijän käyttävän laajaa harkintavaltaa (PeVL 7/2019 vp, s. 9). Verotuksen käsittelysäännöillä kuvataan asian valikoituminen automaattisesti ratkaistavaksi ja se, miten asia ratkaistaan.”

Esitys vaikuttaa osin ristiriitaiselta: esityksessä olisi huomioitu se, ettei automaattinen päätöksenteko sovellu laajaa harkintavaltaa koskevaan päätöksentekoon, mutta samalla esityksen

lähtökohta on, että automaattinen päätöksenteko sopii vain kaavamaisiin tilanteisiin. Esitykseen olisi perusteltua lisätä jatkovalmistelussa esimerkkejä konkreettisista tilanteista ja ratkaisutyypeistä, jotka voitaisiin ratkaista automaatiassa ilman tapauskohtaista harkintaa. Esityksestä tulisi lisäksi käydä ilmi, mitä vakiintuneella ratkaisukäytännöllä tarkoitetaan erityisesti, kun otetaan huomioon seuraamusmaksuihin liittyvä viranomaisen harkintavalta ja -velvollisuus.

Kiinnitämme huomiota siihen, että seuraamusmaksuja koskevien säännösehdotusten sanamuodot ovat hyvin väljiä ja samalla ristiriidassa hallituksen esitysluonnoksen perustelujen kanssa. VML:iin ehdotetun uuden 26 f §:n ja OVML:iin ehdotetun uuden 9 a §:n sanamuotojen perusteella automaattinen päätöksenteko hallinnollisen seuraamusmaksun määräämisessä vaikuttaisi olevan mahdollista myös harkinnanvaraisissa tilanteissa, toisin kuin perusteluissa on esitetty.

Esitämme, että jatkovalmistelussa arvioitaisiin, olisiko esityksessä perusteltua käsitellä jollain tapaa myös erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- ja tullinkorotuksesta annetun lain tarkoittamia tilanteita suhteessa ehdotettuun koneelliseen veronkorotussäätelyyn. Pohdittaessa sitä, onko veronkorotus riittävä seuraamus tietystä teosta tai laiminlyönnistä, joudutaan tarkastelemaan alustavasti tekijän syyksiluettavuuden astetta, joten tilanteeseen sisältyy harkintaa, ja se olisi siten esitysluonnoksen perusteella automaattisen päätöksenteon ulkopuolella. Esitysluonnoksen mukaan arvioverotuksen perusteella veronkorotus voitaisiin kuitenkin määrätä automaatiassa, kun ilmoitusta ei ole annettu (seuraamus riidattoman tosiseikan perusteella). Jos veronkorotuksen määrääminen automaatiassa olisi sallittua, miten käytännön tilanteissa otettaisiin huomioon ne bis in idem -säätely, kun veron- tai tullinkorotus mahdollisesti liittyy tekoon, josta toimivaltainen viranomainen harkitsee ilmoituksen tekemistä syyttäjälle tai esitutkintaviranomaiselle esitutkintaa varten?

Kuuleminen

Esitysluonnoksen mukaan (s. 13) silloin, kun verovelvollista on kuultava ja tämä esittää vapaamuotoista selvitystä, virkailija tutkii selvityksen ja päättää seuraamuksen määräämisestä. Toisaalla (s. 23) todetaan, että kuulemisvelvoitteesta huolehtiminen voisi edellyttää, että seuraamusmaksun määrääminen ohjataan virkailijan käsiteltäväksi, jos verovelvollinen on esittänyt asiassa vapaamuotoista selvitystä.

Suomen Yrittäjät katsoo, että verovelvollisen esittäessä selvitystä Verohallinnon kuulemispyyntöön, verovelvollisen oikeussuojan toteutumisen kannalta perustelluin vaihtoehto on, että selvitys käsitellään virkailijatyönä. Esitämme, että esitystä tarkennettaisiin jatkovalmistelussa myös siltä osin, miten tapauskohtaisen harkinnan toteutuminen automaattisessa päätöksenteossa varmistetaan niissä tilanteissa, joissa verovelvollinen ei toimita vapaamuotoista selvitystä.

Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen

Suhtaudumme erittäin kriittisesti oikeusvaatimuksen automaattiseen käsittelyyn, koska se voisi heikentää oikaisu menettelyn merkitystä oikeussuojakeinona. Katsomme, että automaattinen päätöksenteko oikaisuvaatimusmenettelyssä on perusteltua vain hyvin rajoitetusti edellyttäen, että menettely ei tällöinkään vaaranna verovelvollisten oikeusturvaa, eikä tosiasiallisesti heikennä oikaisu menettelyn merkitystä oikeussuojakeinona. Oikaisuvaatimuksen käsittely virkailijatyönä varmistaa osaltaan verovelvollisten oikeusturvaa ja vahvistaa luottamusta julkisen vallan käyttöön perustuvaan päätöksentekoprosessiin.

Esityksessä ehdotetaan, että oikaisuvaatimus voitaisiin ratkaista automaattisesti, jos verovelvollisen vaatimus hyväksytään. Asia voitaisiin lisäksi ratkaista automaattisesti, jos päätös kumotaan verovelvollisen oikaisuvaatimuksen johdosta ja Verohallinto käsittelee asian uudelleen tai jos oikaisuvaatimuksen johdosta tehdään täydentävä verotuspäätös. Edellä mainituissa tilanteissa edellytettäisiin lisäksi hallintolakiin ehdotettujen asian automaattista ratkaisemista koskevien yleisten edellytysten täyttymistä.

Ehdotetulla sääntelyllä poikettaisiin sekä hallintolain 53 §:n 4 momenttiin ehdotetusta säännöksestä, jonka mukaan oikaisuvaatimusta ei voida ratkaista automaattisesti, että hallintolain 53 f §:n 2 momenttiin ehdotetusta säännöksestä, jonka mukaan asia voidaan ratkaista automaattisesti vain, jos ratkaisulla hyväksytään asianosaisen vaatimus, joka ei koske toista asianosaista.

Pidämme prosessiekonomisesti tarkoituksenmukaisena ja kannatettavana, että kumotaan ja palautetaan -päätökset voitaisiin tehdä automaattiossa, mikäli automaattisen ratkaisemisen edellytykset muutoinkin täyttyvät. Esimerkiksi kun verovelvollinen, jonka verotus on toimitettu arvioimalla tämän laiminlyötyä veroilmoituksen antamisen, vaatii oikaisua verotukseen antamalla verotuksen päättymisen jälkeen veroilmoituksen, verotuksen oikaisulautakunta kumoaa ja palauttaa verotuksen Verohallinnolle uudelleen toimitettavaksi, sillä verotuksen toimittaminen ei lain mukaan kuulu verotuksen oikaisulautakunnan toimivaltaan. Tällaisissa tilanteissa automaattinen päätöksenteko jouduttaisi prosessia, jolloin verovelvollinen saisi oikaisuvaatimusasiaansa nopeammin ratkaisun. Hallinnon resursseja oikaisulautakuntakäsittelyn valmistelussa voitaisiin myös käyttää huomattavasti nykyistä tehokkaammin verovelvollisen oikeusturvaa vaarantamatta, ja jatkossa voitaisiin välttää tilanteita, joissa oikaisuvaatimuksena vireille pantu asia odottaa lautakuntakäsittelyä huomattavankin pitkään, vaikka lopputuloksena on aineellisoikeudellisen kysymyksen palauttaminen Verohallinnon käsiteltäväksi.

Kannatamme myös asian automaattisen ratkaisemisen mahdollistamista, kun asiassa tehdään täydentävä verotuspäätös. Pidämme tarkoituksenmukaisena, että Verohallinnon ratkaisu siitä, että asiaa ei ratkaistaisi oikaisuvaatimukseen annettavalla päätöksellä, vaan täydentävällä verotuspäätöksellä, voitaisiin tehdä automaattisesti. Täydentävällä verotuspäätöksellä Verohallinto

tekee ensi asteena ratkaisun asiassa, josta verovelvollisella on mahdollisuus hakea muutosta verotuksen oikaisulautakunnalta.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan automaattisen päätöksenteon sallimista myös silloin, kun verovelvollisen oikaisuvaatimus hyväksytään. Kun verotus toimitetaan verovelvollisen vaatimuksen mukaisesti, menettelyn voitaisiin lähtökohtaisesti arvioida olevan verovelvollisen oikeusturvan toteutumisen kannalta ongelmaton. Tilannetta tulisi oikeusturvan toteutumisen osalta kuitenkin selvittää jatkovalmistelussa tarkemmin erityisesti siltä osin, täyttäisivätkö automaatiassa tehdyn päätöksen perustelut hallintolain 45 §:n 1 momentin vaatimukset asian mahdolliselle jatkokäsittelylle hallinto-oikeudessa. Mikäli oikaisuvaatimuksen hyväksymiselle automaatiassa ei tästä näkökulmasta olisi esteitä, esitystä tulisi jatkovalmistelussa täydentää kannanotolla tilanteista, joissa oikaisuvaatimus hyväksytään osittain. Nähdäksemme oikaisuvaatimus tulisi hylätyiltä osin siirtää verotuksen oikaisulautakunnan käsiteltäväksi tai Verohallinnon virkailijäkäsittelyyn. Jatkovalmistelussa olisi hyvä myös tarkentaa perusteluja ja lisätä havainnollisia esimerkkejä siitä, millaisissa tilanteissa asiassa on toinen asianosainen.

Pidämme verovelvollisten oikeusturvan toteutumisen näkökulmasta erittäin ongelmallisina tilanteita, joissa paitsi oikaisuvaatimukseen annettava ratkaisu, myös sitä edeltävä säännönmukaisen verotuksen ratkaisu perustuisi automaatioon. Virkailijäkäsittelyn puuttuessa ohjelmallisten käsittelysääntöjen mahdollinen virhe voisi johtaa kahdenkertaisesti virheelliseen verotukseen. Pidämme oikeusturvan kannalta tärkeänä lähtökohtana, että oikaisuvaatimusmenettelyssä asian arviointi ja päätösharkinta perustuvat ihmisvoimin tehtyyn harkintaan verotuksen oikaisulautakunnassa.

Oikeusturvan edistämiseksi esitämme jatkovalmistelussa lisäksi arvioitavaksi ehdotusta asianosaisen mahdollisuudesta aina vaatia, että oikaisuvaatimuksen käsittelee luonnollinen henkilö. Automaattinen päätöksenteko ei saa johtaa siihen, että asianosaisen asema ja mahdollisuudet käyttää oikeussuojakeinoja heikentyvät.

Verotusta koskevan oikaisuvaatimuksen automaattinen käsittely edellyttäisi käytännössä, että oikaisuvaatimus ja sen perusteena olevat seikat ilmoitetaan sähköisessä palvelussa tai lomakkeella siten, että tiedot saadaan Verohallinnon järjestelmään rakenteisessa muodossa oikaisuvaatimuksen käsittelyn edellyttämällä yksilöidyllä ja ei-tulkinnanvaraisella tavalla. Tämä vaatii tiettyä sähköisen asioinnin kyvykkyyttä ja toisaalta korostaa samalla sujuvan asioinnin tärkeyttä myös rajoitettujen digivalmiuksien tilanteissa. Erityistä huomiota tulisikin kiinnittää siihen, että automaattista päätöksentekoa koskevissa kysymyksissä myös digirajoitteisten verovelvollisten palvelut kyetään turvaamaan.

Esityksessä tuodaan esille (s. 16), että mahdollisuus ratkaista osa oikaisuvaatimuksista automaattisesti loisi osaltaan edellytyksiä oikaisuvaatimusten käsittelyaikojen lyhentämiselle. Oikaisuvaatimusten käsittelyaikojen lyhentäminen on hyvän hallinnon ja verovelvollisten

oikeusturvan kannalta erittäin tärkeää. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on kanteluratkaisuissaan (esim. EOAK/4973/2020, EOAK/8222/2020, EOAK/5403/2020, EOAK/7429/2020) todennut, ettei oikaisuvaatimusten käsittely Verohallinnossa ole täyttänyt perustuslaissa turvattua oikeutta saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä, ja käsittelyajat ovat olleet lainvastaisia. Myös apulaisoikeuskanslerin sijainen (OKV/33/10/2021, OKV/40/10/2020) on kiinnittänyt Verohallinnon huomiota velvollisuuteen käsitellä verotuksen oikaisuvaatimukset ilman aiheetonta viivytystä ja pitänyt oikaisuvaatimusten pitkiä käsittelyaikoja verovelvollisen oikeusturvan kannalta epätyytyttävänä.

Automaation mahdollisuuksia tulisi hyödyntää oikaisuvaatimusten viivytyksettömän käsittelyn edistämiseksi. On syytä korostaa, että automaattinen päätöksenteko ei kuitenkaan saa johtaa toisenlaisiin oikeusturvaongelmiin oikaisulautakuntamenettelyn kehittämisessä. Vaikka Verohallinto on esimerkiksi lisännyt resursseja oikaisulautakunnan käsittelyaikojen lyhentämiseen, on samalla kuitenkin syytä jatkaa analyysiä muutoksenhakumäärien kasvuun johtaneista syistä. Verotusmenettelyn uudistamisen yhteydessä käyttöön otettu tietojärjestelmä on tietyvästi osaltaan vaikuttanut siihen, että verovelvollisten on sähköisessä järjestelmässä ”liian helppoa” valita oikaisuvaatimuskohta, vaikka oikaisuvaatimusmenettely ei asiassa ole oikea menettely. Oma-aloitteisessa verotuksessa puolestaan myöhästymismaksun määräämättä jättämistä koskeva tiukka sääntely on todennäköisesti aiheuttanut ainakin jossain määrin lisääntyneitä muutoksenhakutarvetta, kun verovelvolliset eivät ole pitäneet kohtuullisena maksun määräämistä ilmoituksen myöhästyessä myös esimerkiksi sairaustapauksissa.

Vastaavasti kuin edellä rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusmaksujen säännöskohtaisten ehdotusten osalta olemme todenneet, myös ehdotetut oikaisuvaatimusta koskevat säännökset mahdollistaisivat sanamuodon mukaisen tulkinnan perusteella myös tapauskohtaista harkintaa edellyttävien oikaisupäätösten tekemisen automaatiassa edellyttäen, että kysymys on verovelvollisen vaatimuksen hyväksyvistä ratkaisusta.

Muut automaattisesti ratkaistavat asiat

Esityksessä ehdotetaan automaattisen ratkaisemisen mahdollistamista eräissä määräaikaisten pidentämisasiossa ja täytäntöönpanon keskeyttämisasiossa sen estämättä, että luonnollinen henkilö ei voisi vaatia ratkaisuun oikaisua. Säännöksellä poikettaisiin hallintolakiin ehdotetusta oikeussuojaedellytyksestä, ja sen perusteella Verohallinto voisi ratkaista asian automaattisesti myös silloin, kun luonnollisen henkilön pyyntöä määräajan pidentämisestä ei hyväksytä. Hakemuksen hylkääminen automaatiassa voisi tulla kysymykseen tapauksissa, joissa asian ratkaiseminen ei edellytä tapauskohtaista harkintaa, kuten silloin, kun hakemus on tehty vasta säädetyn määräajan jälkeen tai kun täytäntöönpanokeskeytysasiassa kyseinen vero on jo maksettu tai sitä koskevaa oikaisuvaatimusta ei ole vireillä.

Pidämme automaation hyödyntämistä edellä kuvatuissa tilanteissa lähtökohtaisesti kannatettavana, mutta jatkovalmistelussa tulisi selvittää tarkemmin, tulisiko muiden automaattisesti ratkaistavien asioiden osalta asettaa lisäedellytyksiä. Luonnoksen mukaan (s. 25) ilmoituksen antamisajan tai perun-kirjoituksen toimittamisajan pidentämistä koskeva hakemus voitaisiin hylätä tapauksissa, joissa asian ratkaiseminen ei edellytä tapauskohtaista harkintaa, kuten silloin, kun hakemus on tehty vasta säädetyin määräajan jälkeen. Tällainen tilanne olisi lähtökohtaisesti ongelmaton, mikäli hakemuksen saapumisajasta ei ole epäselvyyttä. Esityksessä olisi perusteltua käsitellä myös muita tapauksia, joissa asian ratkaiseminen ei edellytä tapauskohtaista harkintaa ja hakemus voitaisiin hylätä automaatiassa.

Verokantolaissa ehdotetaan säädettäväksi, että luonnollinen henkilö voisi vaatia verojensa maksujärjestelyä koskevassa pyynnössä, että Verohallinto ei ratkaise asiaa automaattisesti. Jos vaatimus olisi esitetty, Verohallinto voisi ratkaista maksujärjestelyyn ryhtymistä koskevan pyynnön automaattisesti vain, jos pyyntö hyväksytään. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen oikeus vaatia ihmisen osallistumista tietojen käsittelyyn toteutettaisiin sen vuoksi, että vaatimus voitaisiin esittää jo maksujärjestelyä pyydettyä.

Suomen Yrittäjät katsoo, että luonnollisten henkilöiden ohella myös oikeushenkilöillä tulisi olla mahdollisuus vaatia, että maksujärjestelyä koskevaa pyyntöä ei käsitellä automaattisesti. Esityksen perusteella ehdotukseen lienee päädytty sen vuoksi, että yleinen tietosuoja-asetus koskee vain luonnollisia henkilöitä ja heidän henkilötietojensa käsittelyä. Maksujärjestelyyn pääseminen on relevantti kysymys kuitenkin myös oikeushenkilöille esimerkiksi osakeyhtiön osakkeenomistajien omaisuudensuojan kannalta. Esitysluonnosta tulisi mielestämme muuttaa laajemminkin siten, että niissä esityksessä tarkoitetuissa tilanteissa, joissa luonnollisella henkilöllä olisi mahdollisuus pyytää virkailijäkäsittelyä, vastaava oikeus olisi myös oikeushenkilöillä. Oikeushenkilöihin kohdistuvat päätökset vaikuttavat viime kädessä aina myös luonnollisiin henkilöihin, eikä automaattisessa päätöksenteossa ole kyse vain henkilötietojen käsittelystä, vaan hallintoasian ratkaisemisesta. Oikeusturvan toteutumisen osalta perustuslain 21 § ei erottele luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä, joten nähdäksemme oikeushenkilöiden oikeussuojakeinoja ei ole perusteltua kaventaa automaation mahdollistamiseksi.

Esityksen säätämisperusteluiden mukaan (s. 46–47) erityissäännösten tarpeellisuutta verotuksessa ja tullimenettelyssä on arvioitu yleisen tieto-suoja-asetuksen edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Esityksessä todetaan, että pelkästään automaattiseen käsittelyyn perustuvan päätöksenteon voidaan arvioida olevan korkeamman riskin käsittelyä kuin ihmisen suorittaman käsittelyn. Tämä vaikuttaisi olevan osin ristiriidassa esitysluonnoksessa toisaalla (s. 29) todetun kanssa: ”Sen lisäksi, että virkailijäkäsittelyyn siirtymisellä olisi huomattavia taloudellisia vaikutuksia erityisesti Verohallinnon osalta, olisi sillä myös verovelvollisen oikeusturvaan liittyviä vaikutuksia. Virkailijatyöhön liittyvä inhimillisten virheiden riski kasvaisi, mikä saattaisi heikentää verovelvollisten oikeusturvaa.”

On erittäin tärkeää, että automaattista päätöksentekoa verotuksessa koskeva sääntely täyttää myös tietosuoja-asetuksen vaatimukset. Perustuslakivaliokunta on korostanut (PeVL 7/2019 vp, s. 12), että henkilötietojen suojan näkökulmasta laadittu tietosuoja-asetuksen sääntely ei muodosta hyvän hallinnon periaatteiden ja hallinnon oikeusturvajärjestelmän näkökulmasta riittävää perustaa automatisoidulle päätöksenteolle.

Myöhästymismaksuun liittyvä menettely oma-aloitteisessa verotuksessa

Myöhästymismaksun määräämättä jättäminen kohtuussyistä

OVML 35 §:n 5 momentin mukaan myöhästymismaksu voidaan jättää määräämättä, jos veroilmoituksen myöhässä antaminen johtuu yleisessä tietoverkossa tai Verohallinnon sähköisessä asiointipalvelussa olevasta toimintahäiriöstä. Myöhästymismaksua ei määrätä, jos myöhässä ilmoitetulle verolle määrätään veronkorotus. Veronkantolain 68 §:n mukaan Verohallinto voi jättää myöhästymismaksun osaksi tai kokonaan perimättä, jos veroilmoituksen antaminen on viivästynyt verovelvollisesta riippumattomasta syystä, pätevistä syistä tai muusta erityisestä syystä. Perimättä jättämisasioina myöhästymismaksun määräämistä on käsitelty esitysluonnoksen perusteella hyvin vähäinen määrä, mikä selittynee osin sillä, että veronkantolain säännös on käsityksemme mukaan suppeasti verovelvollisten tiedossa. Perimättä jättäminen voi tulla vireille myös viranomaisaloitteisesti, mutta käsityksemme mukaan käytännössä mahdollisuutta on sovellettu vain poikkeuksellisesti.

Valmisteverotusmenettelyn ja autoverotusmenettelyn uudistamista koskevan hallituksen esityksen HE 54/2020 vp eduskuntakäsittelyn yhteydessä Suomen Yrittäjät esitti, että valtiovarainvaliokunta kiinnittäisi erityistä huomiota tarpeeseen täydentää OVML 35 §:n säännöstä myöhästymismaksun määräämättä jättämisestä kohtuusperusteella ja että valiokunta arvioisi euromääräisen rajan nykyisen tason tarkoituksenmukaisuutta, kun myöhästymismaksu määrätään verovelvollista kuulematta. Lisäksi esitimme, että valiokunta arvioisi tarvetta käynnistää kuulemismenettelyä koskevaa selvitystyötä. Hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta katsoi, että OVML:n myöhästymismaksun määräämättä jättämistä koskevaa säännöstä tulee täydentää maininnoin seuraamuksen määräämättä jättämisestä kohtuuttomuuden perusteella.

Esitysluonnoksen mukaan myöhästymismaksun määräämättä jättämisen perusteita laajennettaisiin siten, että myöhästymismaksu jätettäisiin määräämättä, jos ilmoituksen antaminen on viivästynyt verovelvollisesta riippumattomasta syystä tai laiminlyönnille on pätevä syy tai muu erityinen syy. Lisäksi myöhästymismaksun määräämättä jättämistä koskeva säännös muutettaisiin oikeusharkintaiseksi.

OVML:n mukainen myöhästymismaksu koskee suuria määriä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelyn piirissä olevia verovelvollisia, lähtökohtaisesti esimerkiksi kaikkia arvonlisäverovelvollisia, joten ehdotus myöhästymismaksun määräämättä jättämisen perusteiden laajentamisesta on erittäin kannatettava ja verovelvollisille erittäin merkityksellinen. Käsityksemme mukaan muutosehdotus lisäisi toteutuessaan sanktiojärjestelmän hyväksyttävyyttä. Ehdotus muuttaa myöhästymismaksun määräämättä jättämistä koskeva säännös oikeusharkintaiseksi on myös perusteltu ja kannatettava.

Valtiovarainvaliokunta totesi myöhästymismaksun määräämättä jättämisestä valmisteverotuksen ja autoverotuksen yhtenäistämistä koskeneen lakihankkeen yhteydessä seuraavaa (VaVM 16/2020 vp, s. 9):

”Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain myöhästymismaksu koskee laajaa verovelvollisjoukkoa, muun muassa kaikkia arvonlisäverovelvollisia. Myöhästymismaksumenettelyn muuttaminen vaikuttaisi merkittävästi myös sellaisten verolajien menettelyihin, jotka eivät ole olleet lainkaan nyt esillä olevan lainsäädäntöhankkeen kohteena. Muutostarvetta arvioitaessa on myös huomioitava, että oma-aloitteisen verotuksen myöhästymismaksu on osa laajempaa sääntelykokonaisuutta, johon liittyy olennaisesti veronkantolain mukainen perimättä jättämismenettely sekä tulotietojärjestelmästä annetussa laissa säädetty myöhästymismaksu. Tulotietojärjestelmän myöhästymismaksua koskevaa sääntelyä sovelletaan vasta vuoden 2021 alusta, joten sääntelyn vaikutuksista ei ole kertynyt tilastotietoa.

[-- --]

Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että hallitus arvioi myöhästymismaksua koskevan sääntelyn uudistamistarpeet automaattiseen päätöksentekoon liittyvän säädösvalmistelun yhteydessä huomioiden perustuslakivaliokunnan lausunnossaan esittämät näkökohdat.”

Esitämme, että jatkovalmistelussa arvioitaisiin myöhästymismaksun määräämättä jättämistä myös vähäisyysperusteella. VML:n 33 §:n 5 momentin mukaan myöhästymismaksu jätetään määräämättä, jos veroilmoituksen antaminen on viivästynyt verovelvollisesta riippumattomasta syystä, laiminlyönti on vähäinen tai laiminlyönnille on pätevä syy tai muu erityinen syy.

Esitysluonnoksen mukaan (s. 26) myöhästymismaksun tavoitteiden kannalta, muun muassa veronsaajien tilitysten oikea-aikaisuuden varmistamiseksi, ei ole tarkoituksenmukaista, että myöhästymisen vähäisyys olisi peruste myöhästymismaksun määräämättä jättämiselle. Tältä osin kiinnitämme huomiota siihen, että verotuksen menettelyuudistuksen yhteydessä myöhästymismaksua uudistettaessa lakia (HE 29/2016 vp) ei säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Menettelyuudistuksen viimeisimmässä vaiheessa yhdenmukaistettaessa valmisteverotuksen ja autoverotuksen menettelysäännöksiä muiden Verohallinnon kantamien

verojen kanssa laki säädettiin perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Perustuslakivaliokunta totesi hallinnollisten seuraamusmaksujen oikeasuhtaisuutta arvioidessaan muun muassa että (PeVL 21/2020 vp, s. 4): ”Lisäksi valiokunta on pitänyt välttämättömänä, että sääntelyä täydennetään nimenomaisella säännöksellä sanktion määräämättä jättämisestä kokonaan tai osittain esimerkiksi laiminlyönnin vähäisyyden tai sille osoitetun pätevän syyn perusteella tai muutenkin, jos sanktion määrääminen olisi erityisestä syystä kohtuutonta (PeVL 49/2017 vp).”

Ehdotettuun OVML:n myöhästymismaksun määräämättä jättämiseen sisältyy harkintaa. Esitysluonnoksen perusteluiden ja säännösehdotuksen sanamuodon perusteella on kuitenkin epäselvää, voitaisiinko päätös myöhästymismaksun määräämättä jättämisestä tehdä automaatioissa.

Myöhästymismaksun kuulemismenettely

Käytännössä verovelvollisia ei ole kuultu ennen OVML:n 35 §:n mukaista myöhästymismaksua määrättäessä. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että verovelvolliselle olisi varattava tilaisuus selvityksen antamiseen ennen myöhästymismaksun määräämistä, ellei verovelvollisen kuuleminen maksun määräämisestä olisi ilmeisen tarpeetonta. Jos myöhästymismaksua määrättäisiin enintään 200 euroa, olisi tilaisuus selvityksen antamiseen varattava vain, jos se on erityisestä syytä tarpeen. Verovelvollisen kuuleminen muodostuisi siten pääsäännöksi silloin, kun myöhästymismaksua tulisi määrättäväksi enemmän kuin 200 euroa. Esitystä olisi jatkovalmistelussa hyvä täydentää tiedolla, kuinka suuri osa asioista jäisi kuulemisvelvollisuuden ulkopuolelle.

Verotusmenettelyn uudistamisen aiemmissa vaiheissa ennen valmisteverotus- ja autoverotusmenettelyn uudistamista perustuslakivaliokunta ei ole käsitellyt oma-aloitteisten verojen verotusmenettelyn osalta verovelvollisen kuulematta jättämistä myöhästymismaksun määräämisen yhteydessä. Laki tulotietojärjestelmästä sitä vastoin on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella ja perustuslakivaliokunta kiinnitti erityistä huomiota oikeuteen tulla kuulluksi osana perustuslain 21 §:n 2 momentissa turvattua hyvää hallintoa. Verotuksen kaltaisessa massaluontoisessakaan toiminnassa ei saa vaarantaa hyvän hallinnon vaatimuksia tai verovelvollisen oikeusturvaa (PeVL 49/2017 vp, s. 5, PeVL 32/2005 vp, s. 2/1).

Perustuslakivaliokunta ei tulorekisterin myöhästymismaksun yhteydessä kuitenkaan käsitellyt suorituksen maksajan kuulematta jättämiselle säädetyn poikkeuksen euromääräistä rajaa, sillä 200 euron raja myöhästymismaksun määräämiselle ilmoitusvelvollista kuulematta lisättiin lakiehdotukseen valtio-varainvaliokuntakäsittelyn aikana. Perustuslakivaliokunta piti lainsäätämisyjärjestyskysymyksenä, että tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin ehdotettua myöhästymismaksusäännöstä muutetaan siten, että ilmoitusvelvollisuuden kuuleminen määrättäessä 135 euron kiinteän enimmäismäärän ylittävää myöhästymismaksua muodostuu pääsäännöksi, josta sinänsä on mahdollista säätää erikseen poikkeuksia määrittelemällä poikkeamisen peruste yksityiskohtaisesti.

Esitämme, että OVML:n myöhästymismaksun euromääräisen rajan tason alentamista arvioitaisiin jatkovalmistelussa hyvän hallinnon, oikeusturvan ja seuraamusjärjestelmän toimivuuden näkökulmasta. Jatkovalmistelussa olisi nähdäksemme perusteltua arvioida, tulisiko kuulemisen rajaa laskea siten, että kuuleminen olisi pääsääntö esimerkiksi silloin, kun myöhästymismaksun määrä ylittää 135 euroa. Kuuleminen edistää asian selvittämistä, ja se tukee osaltaan myös oikeusturvan toteutumista automaattisessa päätöksenteossa. Esitysluonnoksen perusteita valitulle rajalle tulisi nähdäksemme joka tapauksessa vielä tarkentaa. Asiassa tulisi ottaa huomioon, että tulorekisterin myöhästymismaksu perustuu luonteeltaan erilaiseen sääntelyyn kuin oma-aloitteisten verojen verotusmenettelyssä määrättävä myöhästymismaksu. Tulorekisteri-ilmoittamisessa kyse on useimmiten toisen verovelvollisen, työntekijän, palkkatietojen ilmoittamisesta, kun taas oma-aloitteisessa verotuksessa esimerkiksi arvonlisäverotuksen osalta kyse on verovelvollisen omista tiedoista.

Myöhästymismaksun perimättä jättämistä koskevan säännöksen kumoaminen

Veronkantolain säännös myöhästymismaksun perimättä jättämisestä ehdotetaan kumottavaksi. Vaikka myöhästymismaksu on määrätty, se on voitu jättää perimättä, jos veroilmoituksen antaminen on viivästynyt verovelvollisesta riippumattomasta syystä, pätevistä syistä tai muusta erityisestä syystä. Esityksen mukaan perimättä jättämistä koskevalle säännökselle ei olisi enää tarvetta, kun myöhästymismaksu jätettäisiin vastaavilla perusteilla määräämättä. Säännöksen kumoamisen johdosta myöskään tulotietojärjestelmästä annetun lain perusteella määrätyn myöhästymismaksun poistamista koskevia vaatimuksia ei enää käsiteltäisi perimättä jättämistä koskevinä asioina. Myöhästymismaksujen määräämättä jättäminen ratkaistaisiin ennen myöhästymismaksun määräämistä ja myöhästymismaksua koskevassa muutoksenhakumenettelyssä.

Suomen Yrittäjät vastustaa veronkantolain perimättä jättämistä koskevan säännöksen poistamista. Jos ilmoituksen myöhästymisen vähäisyys ei ole peruste myöhästymismaksun määräämättä jättämiselle, perimättä jättämistä koskevalle säännökselle voi nähdäksemme yksittäistapauksissa olla edelleen kohtuussyistä tarvetta.

Yhdymme valtiovarainministeriön hallituksen esityksestä HE 54/2020 vp antamassaan lausunnossa (15.9.2020) esittämään näkemykseen (s. 5) siitä, että myöhästymismaksumenettelyä tulisi tarkastella kokonaisuutena siten, että kaikki verovelvollisen oikeusturvaa koskeva sääntely sekä nykyisin eri verolajeihin sovellettavien seuraamusten menettelylliset näkökohdat, vaikutukset ja mahdolliset merkitykselliset eroavaisuudet eri verolajien kesken otetaan huomioon ja että muutostarpeet sekä eri ratkaisuvaihtoehdot ja niiden vaikutukset kokonaisuuteen tulisi selvittää ja arvioida ennen sääntelyn muuttamista. Myöhästymismaksua koskevana kokoavana huomionamme esitämme, että viimeksi mainitun perusteella esitystä olisi nähdäksemme hyvä jatkovalmistelussa täydentää.

Verohallinnon rekisterit ja verokaudet

Esityksessä ehdotetaan, että arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröinnistä, ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin merkitsemisestä ja rekisteristä poistamisesta annettaisiin verovelvolliselle muutoksenhakukelpoinen päätös. Lisäksi verovelvollisille annettaisiin verokausia koskevassa asiassa ilman pyyntöä muutoksenhakukelpoinen päätös niistä ratkaisuista, joista lain mukaan voi nykyisin pyytää päätöstä.

Ehdotukset ovat perusteltuja ja kannatettavia oikeustilan selkeyttämiseksi ja oikeusvarmuuden parantamiseksi.

Muita huomioita

OVML:n mukainen oikaisuilmoitus ja veronkorotus

Suomen Yrittäjät on valmisteverotusmenettelyn ja autoverotusmenettelyn uudistamisen yhteydessä (HE 54/2020 vp) todennut oma-aloitteista verotusta koskevan menettelyn toimivuuden kannalta olevan tärkeää, että järjestelmä sisältää verovelvollisille kannusteen oikaista virheitä, myös omaksi edukseen, ilman tuntuvaan veronkorotuksen uhkaa, ja esittänyt lainvalmistelua käynnistettäväksi, jotta oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettuun lakiin lisättäisiin säännös oikaisuilmoitusta koskevan veronkorotuksen määräämättä jättämisestä silloin, kun verovelvollinen on toiminut vilpittömässä mielessä eikä ole tavoitellut oikeudetonta veroetua.

Vanha arvonlisäverotuksessa käytössä ollut päättynyttä tilikautta koskeva palautushakemusmenettely, jolla yritykset saattoivat hakea aiempaan tilikautena vähentämättä jääneet arvonlisäverot takaisin, koettiin yrityksissä joustavaksi, ja sitä voitiin pitää myös oikeusturvan kannalta perusteltuna, sillä verovelvollinen sai tulkinnallisen tilanteen viranomaisen ratkaistavaksi ilman veronkorotuksen uhkaa. Tietoomme on tullut tapauksia, joissa menettely-muutos on johtanut siihen, että yrityksille on määrätty vastaavassa tilanteessa huomattava veronkorotus, kun Verohallinto on hylännyt verovelvollisen arvonlisäveroilmoituksen.

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle lakiesityksestä HE 54/2020 vp antamassaan lausunnossa (15.9.2020) valtiovarainministeriö esitti alustavana huomiona (s. 18) oma-aloitteista verotusta koskevasta oikaisuvaatimuksesta ja veronkorotuksesta, että "[l]ausunnoissa esille nostettua veronkorotusta koskevaa kysymystä ei ole valmisteltu tämän uudistuksen yhteydessä. Valtiovarainministeriö ei näin ollen ota tässä yhteydessä kantaa asiaan vaan tarkastelee asiaa edelleen jo käynnistettynä virkatyönä syksyn kuluessa."

Esitämme, että lausuttavana olevan esityksen jatkovalmistelussa arvioidaan mahdollisuudet täydentää sitä ehdotuksella OVML:n veronkorotusta koskevien säännösten muuttamiseksi edellä kuvatusti.

Muuta

Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 36) säädöksen kirjoitusasussa on virhe.

Lopuksi

Verovelvollisten oikeusturvan varmistamiseksi niin automaatioon kuin virkailijatyöhön perustuvan hallintopäätöksen oikeusvaikutusten tulisi olla yhtäläiset. Koska kysymyksessä olisi uudentyyppinen sääntely, sen toimivuutta ja hyvän hallinnon sekä oikeussuojan toteutumista tulisi tarkastella lyhyehkön ajan kuluttua sääntelyn voimaantulosta. Samassa yhteydessä tulisi arvioida mahdollisten säännösmuutosten tarve.

On tärkeää, että asiain tehokkuutta parantavan automatisaation käyttö ei johda neuvonnan tai oikaisuvaatimusmenettelyn resurssien heikkenemiseen. Pidämme selvänä, että uusi sääntely tulee herättämään mielenkiintoa, mikä edellyttää asianmukaisen neuvontaresurssin varaamista viranomaisissa.

Suomen Yrittäjät

Mika Kuismanen

johtaja, pääekonomisti

Laura Kurki

veroasiantuntija

Kurki Laura
Suomen Yrittäjät ry